BIRDWATCHING IN SOUTH KOREA.

Door Frederik Willemyns

Een reisbestemming kiezen kan gebeuren op basis van diverse aspecten. Laat ons zeggen dat als 'birdwatcher' de te verwachten vogelsoorten een doorslaggevend argument kunnen vormen. Daarbij kan het gaan om echte 'doelsoorten' of om eerder algemeen 'vogelplezier'. Zuid-Korea is zo'n bestemming waar men als vogelaar niet onmiddellijk aan denkt. Personen die dromen van Oost-Azië denken nogal vlug aan plaatsen zoals Beidahe of Happy Island in China of bepaalde streken in Japan. Maar Zuid-Korea ? Nou, wat kan men daar verloren hebben ? Eerlijk gezegd is het ook een bestemming waarvan het potentieel nog maar sinds 2001 bekend raakt. Onbekend maakt onbemind, dacht ik en van zodra ik las wat er allemaal te verwachten is tijdens een wintertrip, was de keuze snel gemaakt. Want wanneer men soorten wil zien zoals Steller's Zeearend, White-naped, Hooded en Red-crowned Crane en vooral Siberische Talingen, dan moet men als West-Europeaan eigenlijk bijna ongelukken doen. Deze – en andere Siberische soorten – kan men ook te zien krijgen in bepaalde gebieden in China of Japan, maar deze zijn over het algemeen moeilijk te bereiken en zonder enige uitzondering een behoorlijke financiële aderlating.
Hoe zit dat dan met Zuid-Korea ? Laat ons zeggen dat dit eigenlijk reuze meevalt. Seoul (de hoofdstad) is makkelijk te bereiken vanuit Europa, een wagen huren stelt weinig of geen problemen en nagenoeg overal vindt men makkelijk accommodatie om te overnachten (nl. de zogenaamde 'love-motels'). Bovendien is het leven er niet exceptioneel duur ; het is prima vergelijkbaar met onze levensstandaard. Zijn er dan geen 'nadelen' ? Wel nadelen kunnen we het moeilijk noemen ; het zijn eerder hindernissen : rijden in Zuid-Korea is niet altijd even evident, zeker niet in de steden, en er zijn enorme communicatieproblemen en gigantische cultuurbarrières wanneer men geen Koreaans praat … en er is niet veel nodig om te begrijpen dat er slechts weinig Westerse personen zullen zijn die Koreaans praten of lezen. Een trip naar Zuid-Korea vergt dus een beetje een aanpassing en links en rechts een beetje inleveren, maar de return loont de moeite. Niettemin kan ik me levendig voorstellen dat slechts weinig personen zich geroepen zullen voelen om 'op hun eentje' naar ginder af te reizen.

Dit verslag is een impressie van onze belevenissen en waarnemingen tijdens een wintertrip naar Zuid-Korea. De periode liep van dinsdag 3 december tot en met zaterdag 14 december 2002. Het gezelschap was beperkt tot Frank Descheemaeker en ondergetekende, Frederik Willemyns.

Onze voorbereiding was eigenlijk zeer beperkt. Aan de hand van de informatie die ik vond op een aantal websites en enkele reisverslagen (van Sunbird, december 2001 en een artikel gepubliceerd in Alula) probeerde ik een inzicht te krijgen in de belangrijkste gebieden.
De website www.wbkenglish.com was zeer nuttig omdat één van de auteurs, nl. Nial Moores, me via e-mail behoorlijk wat concrete informatie doorspeelde. Bovendien hadden we afgesproken om samen enkele dagen te birdwatchen.
Behalve het boeken van de vlucht en de reservatie van een huurwagen werd er verder niets vooraf geregeld ….
Een wintertrip naar Zuid-Korea betekent veel rondreizen en rijden wanneer men de belangrijkste soorten en plaatsen wil zien. Wij besloten om 'anti-clockwise' te reizen zodat we achtereenvolgens de westkust, de zuidkust, de oostkust en tenslotte het noorden bezochten. De hoofdreden hiervoor was dat de betere plaatsen in het oosten en noorden iets moeilijker te vinden zijn zonder lokale gids. Nial was pas vanaf 9 december 'beschikbaar' dus besloten we om deze plekken als afsluiter te bezoeken.

Betreffende de namen van de waargenomen soorten heb ik de lijst van wbkenglish.com gevolgd. Alle soorten worden met hun Engelse en wetenschappelijke naam vernoemd, en waar relevant ook met de Nederlands naam.

Dinsdag 3 december 2002.

Onze vlucht vertrok omstreeks 15u00 te Zaventem richting Frankfurt. Na ongeveer 45 minuten landden we te Frankfurt. Onze vlucht richting Incheon (de luchthaven nabij Seoul) vertrok omstreeks 18u00, verliep rimpelloos en landde na 9 uur en 20 minuten te Incheon.

Woensdag 4 december 2002.

Omwille van het uurverschil (8 uur) was het ter plaatse reeds middag. Na het uitchecken pikten we onze huurwagen op aan de desk van Avis en na het vervullen van de nodige formaliteiten (nl. geld wisselen, extra kaart kopen, iets van eten en drinken aanschaffen) vertrokken we omstreeks 13u30 noordwaarts, richting Kanghwa. Vermits de (splinternieuwe) luchthaven grenst aan belangrijke 'tidal flats' (slikplaten) besloten we eerst een en ander te bekijken in de nabije omgeving van de luchthaven. Het deed deugd na de lange vlucht om de benen te strekken en met de verrekijker in de aanslag een en ander van vogels te bekijken. Bovendien was het weer zalig lente-achtig : ongeveer 12 à 15°C, volop zon en nagenoeg windstil. Was dit winter …? Enkele 'ponds' langs de weg leverden reeds de eerste leuke soorten op zoals een 100-tal Spotbilled Ducks *Anas poecilorhyncha* en een groep van welgeteld 303 Ruddy Shelducks *Tadorna ferruginea* [Casarca]. Verder nog 33 Grey Herons *Ardea cinerea jouyi* [Blauwe Reiger], 18 Common Shelducks *Tadorna tadorna* [Bergeend], een 25-tal Common Teals A*nas (c.) crecca* [Wintertaling], 6 Red-breasted Merganser *Mergus serrator* [Middelste Zaagbek], 3 Common Kestrel *Falco tinnunculus* [Torenvalk], 3 Eurasian Buzzard *Buteo (buteo) japonicus* [Buizerd], 1 w of 1^{e} jaars Daurian Redstart *Phoenicurus auroreus* [Daurische Roodstaart] en een 1^{e} winter Bull-headed Shrike *Lanius bucephalus*. Wat ons meteen beviel was de mix van gekende en onbekende soorten.

Toen we stilaan een beetje de weg verloren en niet uitkwamen waar we wilden uitkomen, besloten we de expressway te nemen richting **Kanghwa Island**. De verkeersdrukte nam toe en eenmaal we de expressway verlaten hadden kregen we een eerste kennismakingvan het hectische Koreaanse verkeer. Wij klagen hier van fileproblemen, maar 'op z'n Koreaans' is niet veel anders dan 'op z'n Belgisch'. Enfin, uiteindelijk bereikten we Kanghwa Island en we besloten onmiddellijk langs de kustlijn verder te rijden. Het was intussen reeds omstreeks 15u30 en zodanig veel tijd (daglicht) hadden we niet meer. We zochten een beetje lukraak, sloegen hier en daar een wegel in en keken voor overvliegende eenden of ganzen. Hier en daar maakten we een kleine wandeling. Het resultaat sterkte ons vermoeden dat we nog heel wat zouden zien de komende dagen, want nu zagen we reeds dit : een 80-tal Spotbilled Ducks, een groep van 216 Ruddy Shelducks (foeragerend in de rijstvelden), 2 w Goosander *Mergus merganser* [Grote Zaagbek], de eerste (Greater) White-fronted Geese *Anser albifrons frontalis* [Kolgans], 1 m Daurische Roodstaart (prachtbeesten !), 6 Yellow-throated Buntings *Emberiza elegans*, in totaal ca. 40 Vinuous-throated Parrotbills *Paradoxornis webbianus* , 1 w of 1^{e} jaars Grey-headed Woodpecker *Picus canus yessoensis* [Grijskopspecht] en de eerste EurasianTree Sparrows *Passer montanus saturatus* [Ringmus], Rufous Turtle Doves *Streptopelia o. orientalis* [Oosterse Tortel], Black-billed Magpie *Pica pica* [Ekster], Great Tits *Parus major* [Koolmees] en Winter Wren *Troglodytes troglodytes* [Winterkoning]. Verder nog 1 Common Kestrel en enkele 100-en Mallards *Anas platyrhynchos* [Wilde Eend].

Overnachten gebeurde in een 'love-motel' nabij de 'second bridge' en de 'tidal flats' waar Red-crowned Crane *Grus japonensis* eerder regel dan uitzondering is. De kamer viel best mee en voldeed aan onze verwachtingen. Onze avondlunch viel ook mee en liet ons proeven van de typische (en toch wel best lekkere) Koreaanse keuken.

Donderdag 5 december 2002.
We waren reeds vroeg uit de veren ; tegen ongeveer 8u00 waren we op weg en heel snel bekeken we de eerste groepen van vele honderden White-fronted Geese. De ganzen waren niet speciaal schuw, maar toen een Koreaanse onverlaat iets te nabij passeerde met z'n wagen gingen de ganzen toch snel op de wieken. Niet getreurd echter ; we reden verder richting 'tidal flats' en hoopten er onze eerste Red-crowned Cranes te ontwaren. En ja hoor, na een weinig zoeken viel ons oog op een groepje van 5 exemplaren. De afstand was vrij groot (vermoedelijk 800 meter), maar het was een leuk zicht om Kraanvogels te zien foerageren op slikplaten, op zoek naar krabben. Wat ook meteen opviel was de structuur van de slikplaten. Het verschil tussen hoogtij en laagtij is hier duidelijk vele meters (ordegrootte vermoedelijk tot 10 à 12 meter), getuige de talrijke diepe grillige geulen. Nog voor ik mijn telescoop kon opstellen, kozen de Kraanvogels helaas het hazepad. Ze vlogen een beetje onze richting uit, maar uiteindelijk zetten ze zich aan de overkant van de Kanghwa River, onttrokken aan ons zicht. Dankzij de vooruitgang (…) die verantwoordelijk was voor de 'second bridge' vormde die overkant geen probleem. Temeer gezien het feit dat de brug nu open was (duidelijk nog maar zeer recent geopend). We hadden aan die overkant niet echt veel referentiepunten om te zoeken, en bovendien was de militaire aanwezigheid eerder prominent … Noord-Korea ligt hier immers maar op een boogscheut vandaan … dus toch maar niet te enthousiast loeren met verrekijker of telescoop.
Toen we door een dorpje reden, werd onze aandacht plots getrokken door luid roepende vogels. Het bleken een 6-tal Brown-eared Bulbuls *Hypsipetes amaurotis* te zijn. Deze sociale en luidruchtige vogels deden zich te goed aan de (soort) appeltjes die nog aan enkele boompjes hingen. Plots viel ons oog ook op enkele Naumann's Thrushes *Turdus n. naumanni* [Naumann's Lijster] (in totaal 3), een soort die we gelukkig later die dag nog wat beter en langer zouden kunnen bestuderen.
We reden verder langs de oever en een beetje onverwacht zagen we plots in de verte een witte vlek blinken. Het bleken de Red-crowned Cranes te zijn. Geen 5, maar wel 7 ex. en bovendien in het gezelschap van een adulte Hooded Crane *Grus monacha*. De kraanvogels foerageerden op een rijstveld en de afstand bedroeg op zijn dichtst ongeveer 300 meter. Met de telescoop hadden we nu een prima zicht en het viel op dat de Red-crowned Cranes werkelijk enorme grote (ca. 140 cm) en prachtige vogels zijn. Deze soort heeft ook een grote symbolische waarde in Korea, China en Japan. Alleen jammer dat er niet meer zoveel leven (totale wereldpopulatie wordt geschat op slechts ca. 2.400 ex.).
Wat verder op een akker zagen we onze eerste (3) Large-billed Crows *Corvus macrorhynchos*. Duidelijk heel andere beesten dan de gekende Zwarte Kraaien *Corvus corone*, waarbij het steile voorhoofd echt opvallend was. Een groepje leeuwerikken waren vermoedelijk "gewone" Northern Skylarks *Alauda arvensis pekinensis* [Veldleeuwerik] maar de roep was toch wat "vettiger" dan hetgeen wij normaal horen in W-Europa. Toch Japanese Skylarks *Alauda (gulgula) japonica* [Japanse Veldleeuwerik] ? Gorzen waren er ook, met onze eerste Rustic Buntings *Emberiza rustica* [Bosgors] (min. ca. 35), en minstens ca. 9 Yellow-throated Buntings.
Toen we terug door het dorpje reden waar we andermaal de Naumann's Thrushes bewonderden, pikten we nog onze eerste Ring-necked Pheasants *Phasianus colchius karpowi* [Fazant] (echte wilde ex. !), Bramblings *Fringilla montifringilla* [Keep] (een groep van ca. 50 ex.) en Long-tailed Tits *Aegithalos caudatus magnus* [Staartmees] op.
We keerden terug naar Kangwha Island en besloten aldaar onze rit verder te zetten. Een stopje langs de 'tidal flats' leverde nu en dan wat leuks op – zoals eens 2 Siberian Accentors *Prunella montanella* en nog 2 Red-crowned Cranes (enorm ver ; vermoedelijk 1.200 à 1.500 meter afstand) – maar al bij al was er niet zoveel te beleven op de enorme uitgestrekte slikplaten. Onze middaglunch in een typisch Koreaans restaurant was niet onmiddellijk voor herhaling vatbaar. Het eten was best lekker, maar we wisten niet goed hoe er aan te beginnen. De gedekte tafel was ontzettend uitgebreid (tientallen potjes en bordjes), maar de absolute taalcommunicatiestoring en de afwezigheid van een 'handleiding voor

toeristen' werkte niet echt stimulerend. Hoe dan ook, de vloerverwarming was best aangenaam om terug goed op temperatuur te komen, want in tegenstelling tot gisteren, was het vandaag best winters : overtrokken, een matige noordelijke wind en een koude 6-tal graden.
Een volgende stop nabij uitgestrekte rijstvelden leverde enkele leuke soorten op, met o.a. 1 m Great Spotted Woodpecker *Dendrocopos major* [Grote Bonte Specht], enkele Daurian Redstarts, Grey Herons, 2 Common Kestrels en geheel onverwacht een Saker Falcon *Falco cherrug* [Saker Valk]. De Saker Falcon vloog niet echt ver en liet zich vrij uitvoerig en langdurig mooi bekijken. De determinatie was vrij snel gemaakt op basis van de grootte, de brede vleugels met stompe punten en het duidelijke contrast tussen de bruine rug en vleugeldekveren en de donkere handpennen. Saker Falcon is eerder zeldzaam in Zuid-Korea met jaarlijks slechts enkele winterwaarnemingen. Een prima waarneming met andere woorden.
De hoeveelheid daglicht begon intussen gevoelig te verminderen en overtuigd van het feit dat we er wel niet meer zoveel zouden uitsleuren, vatten we de rit zuidwaarts richting Seosan aan.

Vrijdag 6 december 2002.

Het beloofde een mooie dag te worden. Weliswaar een beetje overtrokken maar toch ook lekker winters fris en vooral droog. We zorgden dat we tegen ongeveer 8u00 ter plaatse waren. **Seosan** omvat eigenlijk twee enorme meren (ontstaan door afdamming) die zeer geïnspireerd Lake A en B genoemd worden. De nabije omgeving wordt gekenmerkt door uitgestrekte rijstvelden. De te verwachten vogelsoorten zijn uiteraard watervogels met op de meren de talrijk aanwezige eenden en op de rijstvelden de ganzen. Van zodra we de asfaltweg verlaten hadden, werden we begroet door een immature Black-crowned Night Heron *Nycticorax n. nycticorax* [Kwak] ; het zou bij dat ene ex. blijven voor de rest van de reis. Verder op de rijstvelden regelmatig Great Egrets *Egretta a. alba / E.a. modesta* [Grote Zilverreiger] (in totaal ca. 25 ex.), groepjes (Greater) Whitefronted Geese en groepjes Tundra Bean Geese *Anser (fabalis) serrirostris* [Toendra Rietganzen]. Alhoewel deze rietganzen nog geen soortspecifieke status kennen, zal het er waarschijnlijk wel van komen in de toekomst, want de snavelvorm en de wijze van foerageren zijn vrij typerend. Roofvogels waren een beetje de grote afwezigen ; slechts 2 w/1e w Hen Harrier *Circus cyaneus* [Blauwe Kiekendief] vonden we zéér weinig (zie verder Haenam), net als 3 Common Kestrels en 2 Eurasian Buzzards. De verrassingen kwamen er in de vorm van 2 onv. White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* [Zeearend], 1 ad. w Northern Goshawk *Accipiter gentilis* [Havik] (prachtig langdurig gezien toen zij een Common Shelduck verorberde), 1 onv. Peregrine Falcon *Falco peregrinus* [Slechtvalk] en last but not least een immature Steller's Sea Eagle *Haliaeetus pelagicus* [Steller's Zeearend]. Deze soort prijkte bovenaan ons verlanglijstje en we voelden ons werkelijk vereerd om deze flinke kerel te zien. Het is in alle geval een indrukwekkende vogel, want toen we hem te zien kregen dachten we dat er een Koreaan zat op de dijk van een rijstveld. Eenmaal de verrekijker erop gericht, ontwaarden we de enorme geel-oranje snavel en moesten we toch wel even bekomen van de emotie. Veel tijd om te bekomen kregen we echter niet, want om onduidelijke redenen vloog de roofvogel op, gelukkig pal in onze richting. Licht overmand door paniek greep ik naar het fotomateriaal en slaagde er ternauwernood in om 3 beeldjes te maken, waarvan 1 – zo bleek achteraf – meesterlijk scherp ; oef !
De meren zelf waren goed voor volgende waarnemingen : 25 Eurasian Spoonbills *Platalea l. leucorodia* [Lepelaar], ca. 12 Little Egrets *Egretta garzetta* [Kleine Zilverreiger], ca. 12 Grey Herons, 25 Whooper Swan *Cygnus cygnus* [Wilde Zwaan], min. ca. 60 Goosanders, min. ca. 50 Smews *Mergus albellus* [Nonnetje], min. ca. 30 Common Goldeneyes *Bucephala c. clangula* [Brilduiker], min. ca. 450 Spotbilled Ducks, 1000-en Mallards en Northern Pintails *Anas a. acuta* [Pijlstaart], ca. 150 Northern Shovelers *Anas clypeata* [Slobeend], enkele 10-tallen Common Teals en Gadwalls *Anas s.*

strepera [Krakeend], min. ca. 1.500 Baikal Teals *Anas formosa* [Siberische Taling] (weliswaar wat veraf, maar toch bevredigend waargenomen), enkele 100-en Common Shelducks, 10-tallen Great Crested Grebes *Podiceps cristatus* [Fuut] en Little Grebes *Tachybaptus ruficollis poggei* [Dodaars], min. ca. 55 Black-necked Grebe *Podiceps nigricollis* [Geoorde Fuut], 1 m Pochard *Aythya ferina* [Tafeleend], 1 Great Cormorant *Phalacrocorax carbo hanedae* [Aalscholver], 1 Coot *Fulica a. atra* [Meerkoet] en 1 Moorhen *Gallinula chloropus indica* [Waterhoen]. Andere noemenswaardige soorten waren nog 1 Eurasian Bittern *Botaurus s. stellaris* [Roerdomp] (heel knap gezien), 1 Red-necked Stint *Calidris ruficollis* [Roodkeelstrandloper] (zeldzame wintergast), 2 Rustic Buntings, een totaal van min. ca. 650 Lapland Longspurs *Calcarius lapponicus* [Ijsgors] (met de regelmaat van de klok vlogen groepen over die in grootte varieerden van enkele tientallen tot een paar honderd !), 1 Siberian Buff-bellied Pipit *Anthus rubescens japonicus*, 2 m + 2 w/1^{e} w Daurian Redstart, enkele 10-tallen Carrion Crows, min. 4 Azure-winged Magpies *Cyanopica cyana* [Blauwe Ekster] en ca. 10 Pallas's Reed Buntings *Emberiza pallasi* [Pallas' Rietgors] . Al bij al dus serieus de moeite om eens buiten te komen. Grote afwezige voor ons was de Oriental White Stork *Ciconia boyciana* ; in principe verblijven er 1 of 2 ex. in het gebied, maar wij konden geen enkele vinden. Om u een idee te geven van de grootte van het gebied : om alles een beetje rond te rijden (zonder echt uit te kammen) hadden we 6,5 uur nodig.
Naarmate we het einde van de rit naderden begaf de electrische ruit het aan de chauffeurszijde. Met de winterse weersomstandigeheden en het weekend in het vooruitzicht, vonden we dat niet echt fijn, dus beslisten we naar het dichtst bijzijnde stadje te rijden op ca. 30 minuten rijden. Eenmaal aangekomen was een Hyundai garage snel gevonden en met de nodige gebarentaal snapten ze al snel wat hen te doen stond. Het tijdverlies bleef al bij al beperkt tot een halfuurtje. Er restte ons nog wat tijd en we beslisten om het wat te forceren en verder zuidwaarts te rijden richting de **Geum River** delta. Het was omstreeks 16u00 dat we aldaar aankwamen. We wisten niet goed waar te beginnen maar concentreerden ons op de grootste bende eenden dat we in ons vizier kregen. De plaats was landschappelijk weinig spectaculair, maar de groep Baikal Teals was het des te meer : een bende van minstens ca. 20.000 ex. (!) zie je immers niet elke dag, zelfs niet in Zuid-Korea. Andere vermeldenswaardige soorten waren min. 55 Whooper Swans, 1 prachtig mannetje Mandarin *Aix galericulata* [Mandarijneend] (een wild ex.; zat gelukkig niet te veraf) en 1 Hawfinch *Coccothraustes coccothraustes* [Appelvink].
Na het invallen van de duisternis reden we nog een paar honderd kilometer verder zuidwaarts naar Suncheon, zodat we de volgende dag fris en vrolijk onmiddellijk van start konden gaan.

Zaterdag 7 december 2002.

Het regende. Gelukkig niet in grote hoeveelheden maar wel bijna onophoudend. De sfeer was een beetje somber ; we voelden ons wel fris, maar iets minder vrolijk. We lieten ons echter niet van ons stuk brengen ; vandaag stond **Suncheon Bay** op het programma. Een beetje de betere locatie voor o.a. Hooded Cranes en Saunders's Gull *Larus saundersi* [Saunders' Meeuw], en we waren vast besloten om er het maximum uit te halen.
Blijkbaar is er ergens ten zuiden van Suncheon een plaats waar de Hooded Cranes prima te zien zijn. We hadden enkele tips, maar we werden er niet veel wijzer door. We besloten onze intuïtie te laten werken en namen de 'officiële' richting Suncheon Bay. Een eerste stop leverde al onmiddellijk enkele Saunders's Gulls op. Deze zeldzame meeuw (enkele 1000-en ex. vormen de totale wereldpopulatie) valt op door z'n manier van foerageren, de volledig zwarte snavel en het vrij typische vleugelpatroon (in vergelijking met de eveneens aanwezige Black-headed Gulls *Larus ridibundus sibiricus* [Kokmeeuw]). Suncheon Bay is bekend om zijn Saunders's Gulls en tellingen van enkele 100-en tot

zelfs 2.000 ex. zijn niet uitzonderlijk. Het gebied is wel niet echt overzichtelijk ; de vele inhammen, de soms brede rietkragen en de enorme slikplaten (bij laagtij) maken een telling niet echt eenvoudig. De aantallen Common Shelduck kunnen ook enorm oplopen ; wij telden er min. 1.500, maar er zijn wintermaxima van 40.000 ex. bekend. We probeerden zoveel mogelijk een beeld te krijgen van de baai ; er is één prachtig uitkijkpunt die een machtig zicht biedt, maar in ons geval was de regen (en wind) net iets té. Opnieuw haalden we er enkele Saunders's Gulls uit ; in totaal zouden we er minstens 36 zien. Voornamelijk adulte vogels, maar ook enkele eerstewinters wat wijst op een geslaagd broedseizoen, en dit is bemoedigend, want de kolonies van deze soort staan onder een enorme druk.
Al bij al viel het wat tegen wat steltlopers betreft. Een 12-tal Eurasian Curlews *Numenius arquata orientalis* [Wulp], een groep van een 200-tal Dunlins *Calidris alpina (articola)* [Bonte Strandloper], min. 10 Grey Plovers *Pluvialis squatarola* [Zilverplevier], 1 Common Sandpiper *Actitis hypoleucos* [Oeverloper] en 1 Common Snipe *Gallinago gallinago* [Watersnip] waren zowat de enige steltlopers die we vonden. Ongetwijfeld zullen deze slikgebieden een gans ander beeld geven tijdens de voor- en najaarstrek. Een groot rietveld gaf ons de kans om enkele typische soorten te zoeken. We zochten en vonden enkele Chinese Penduline Tits *Remiz consobrinus* (waaronder enkele mannetjes die heel mooi poseerden, dit ondanks de aanhoudende regenval ; Suncheon Bay is één van de betere plaatsen om deze soort te zien) en een totaal van min. 90 Pallas's Reed Buntings (ook vele ex. prima gezien). De Hooded Cranes bleven lange tijd afwezig. We speurden alle rijstvelden af en stelden al vlug vast dat dit gebied ook onder een enorme druk staat. De oppervlaktes van geschikte rijstvelden waren overigens eerder beperkt (althans, dit was onze indruk). Plots verstoorden we echter een groepje van 5 ex. (2 adulte en 3 juveniele vogels). Gelukkig zetten ze zich opnieuw wat verder. Nadien zagen we nog enkele groepjes. Bovendien bleken de kraanvogels nogal mobiel. Er kwamen groepjes toe, andere verdwenen uit het zicht. We kwamen nu aan een totaal van minstens 23 vogels. Lang niet mis. De verrassing kwam echter in de namiddag toen we plots veel kabaal hoorden. Het bleek een groep van 122 ex. te zijn die arriveerde en zich zette op de slikplaten. Dit betekent dat we een totaal van 122 à 145 Hooded Cranes telden.
Andere vermeldenswaardige waarnemingen waren 14 Whooper Swans, 2 m Pochard, 4 Goosanders, 4 Little Grebes, een groep van ca. 60 (Greater) White-fronted Geese, 3 Common Kestrels, 1 m + 4 w Ring-necked Pheasant, 2 Japanese Quails *Coturnix japonica* , 2 Common Kingfishers *Alcedo atthis bengalis* [Ijsvogel], 2 Rustic Buntings, 3 m + 1 w/1^{e} w Bullheaded Shrike, 2 m + 2 w/1^{e} w Daurian Redstart, 3 Olive-backed Pipits *Anthus hodgsoni* [Siberische Boompieper], min. ong. 45 Siberian Buff-bellied Pipits, een gemengde groep van ongeveer 80 Northern Skylarks en Japanese Skylarks (althans, zo vermoedden wij), ca. 12 Brown-eared Bulbuls, een groep van ongeveer 200 Rufous Turtle Doves, 5 Black-backed Wagtails , een groepje van een 15-tal Vinuous-throated Parrotbills en een groepje van een 25-tal Azure-winged Magpies. Tot slot hadden we nog tweemaal een waarneming van een Sperwerachtige, maar de verschilpunten tussen de Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* [Sperwer] en Japanese Lesser Sparrowhawk *Accipiter g. gularis* zijn zó subtiel dat een precieze determinatie uitbleef.
Alvorens de rit richting Haenam aan te vangen brachten we nog even een bezoekje aan de lokale Carrefour. Deze supermarkt was dermate groot (verschillende verdiepingen) en georganiseerd dat het een bezoekje meer dan waard was. Bovendien konden we er heerlijke sushi's en tempura's kopen (en ons ook een beetje bevoorraden voor de komende dagen) zodat we voldaan vertrokken voor de rit van enkele uren richting Haenam, zuidwestwaarts.

Zondag 8 december 2002.

Reeds voor dag en dauw waren we op weg naar het gebied van **Haenam**. En nog vóór we het gebied bereikten zagen we onze eerste roofvogel. Helaas wat in achteraanzicht, geleidelijk aan van ons wegvliegend, in actieve vlucht en bovendien regende het opnieuw (nog steeds ?). Determinatie was moeilijk ; het was duidelijk een arend – vermoedelijk een Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca* [Keizerarend] – maar veel meer konden (en durfden) we er niet van maken.

Het gebied bleek in volle 'ontwikkeling' te zijn. De infrastructuurwerken waren indrukwekkend en het vernieuwde wegennet was het al evenzeer. Bovendien was er op regelmatige afstand een grote pagode te vinden (telkens op ongeveer 1 kilometer tussenafstand), waardoor we een prima overzicht kregen van de volledige omgeving (nl. de akkerlanden) en lekker vanuit de hoogte en uit de regen konden rondturen.

Toffe waarnemingen bleven niet uit en roofvogels waren hier duidelijk in grote aantallen aanwezig. Voor het ganse gebied – waar we rondreden van 8 uur 's morgens tot 17 uur 's avonds telden we volgende maxima : 6 Common Kestrels, 1 immature Peregrine Falcon, 2 Ospreys *Pandion haliaetus* [Visarend], 1 Black Kite *Milvus (migrans) lineatus* [Zwarte Wouw], 1 Eastern Marsh Harrier (zoals we later nog zouden vaststellen een bijzonder variabele soort qua verenkleed), 4 Eurasian Buzzard, 2 Upland Buzzards (doet denken aan een Ruigpootbuizerd ; is een weinig algemene wintergast), 2 adulte (mannetjes) Northern Goshawk, 1 ongedetermineerde sperwerachtige (vermoedelijk Japanese Lesser Sparrowhawk) en last but not least veel Hen Harriers. Overdag zagen we deze soort altijd wel ergens vliegen, maar naar de avond toe rees bij ons het vermoeden dat er wel eens een (serieuze) slaapplaats zou kunnen bestaan. Dit vermoeden raakte bevestigd toen we groepjes zagen boven de brede rietkragen. We kozen een strategisch gelegen plaats en vatten de telling aan. We sloten de telling af met minimum 13 mannetjes en 39 wijfjes. Omdat we ons slechts konden concentreren op één kant, is ons totaal zeker een minimum. Vermoedelijk zal het reële totaal zich ergens in de ordegrootte van min. 16 mannetjes en 45 wijfjes situeren. Een totaal van min. 52 à 61 ex. is natuurlijk lang niet slecht. Het werd voor ons beiden een persoonlijk record en volgens Nial vermoedelijk de eerste slaapplaatstelling voor Zuid-Korea.

Het meest beklijvend werd echter de enorme massa Baikal Teals. De brede rietkragen bemoeilijkten het zicht vaak en ook de uitkijktorens (pagodes) boden weinig soelaas. 's Namiddags veranderde er echter veel toen het wat opklaarde en we een goed zicht kregen op de massa Talingen. Het beeld is moeilijk te omschrijven en valt eigenlijk niet te vatten in woorden. Het leek wel een enorme olievlek, zwart door de dichtheid aan eenden, steeds veranderend van vorm en afmeting omdat de groep zich soms opsplitste, en omdat er voortdurend groepen van vele duizenden kortstondig het luchtruim kozen. We ondernamen talloze pogingen om een schatting naar het aantal Baikal Teals uit te voeren ; ervaring met tellingen van enkele tienduizenden vogels hebben we wel, maar als de kaap van honderdduizend overschreden wordt …. Uiteindelijk bereikten we een compromis en we vermoedden dat er op dat moment min. ca. 150.000 Siberische Talingen in één groep verbleven. We baseerden ons ook een beetje op eerdere tellingen van kort voordien die maxima opgaven van ca. 180.000 ex. Feit is dat dit een duizelingwekkend aantal is dat serieus tot de verbeelding spreekt. Hoeveel procent dit van de wereldpopulatie vertegenwoordigt, weten wij niet, maar vermoedelijk toch wel 40 procent. Feit is ook dat Zuid-Korea dé belangrijkste overwintersplaats is voor de Baikal Teals. Zoals ik al schreef was het een fenomenale waarneming, die alleen maar versterkt werd door de groepjes die je letterlijk hoorde overvliegen. Ook voor vele Zuid-Koreanen bleek de aanwezigheid van die massa eenden voldoende reden om eens af te zakken tot het gebied. En toen ze de mooie eendjes te zien kregen in onze telescopen, dan groeide hun enthousiasme zienderogen.

Een wandeling rond een traditionele begraafplaats leverde naast een mooi groepje van ca. 35 Dusky Thrushes *Turdus naumanni eunomus*, nog min. 1 Pale Thrush *Turdus pallidus*, ca. 15 Brown-eared Bulbuls, ca. 10 Vinuous-throated Parrotbills en 3 m + 1 w/1^{e} w Daurian Redstart op. Wat later merkte

Frank boven het water zowaar een Barn Swallow *Hirundo rustica (gutturalis)* [Boerenzwaluw] op. Het werden er uiteindelijk 2 ; ook hier alles behalve een wintergast.
Andere leuke waarnemingen betroffen in totaal 2 m + 2 w Ring-necked Pheasant, min. 28 Yellow-throated Buntings, ca. 110 Lapland Longspurs, ca. 10 Rustic Buntings, ca. 14 Little Buntings *Emberiza pusilla* [Dwerggors], 1 w Black-faced Bunting, min. ca. 60 Pallas's Reed Buntings, min. ca. 120 Northern Skylarks en / of Japanese Skylarks, 5 Buff-bellied Pipits, 5 m + 4 w/1e w Bull-headed Shrikes, min. 70 Rufous Turtle Doves, ca. 20 Black-billed Magpies, 3 ad. Whooper Swans, 3 Moorhens, ca. 15 Coots, enkele Gadwalls, enkele 10-tallen Common Teals, ca. 200 Eurasian Wigeons *Mareca penelope* [Smient], min. 240 Spotbilled Ducks, enkele 100-en Northern Pintails, vele 100-en Mallards, enkele 10-tallen Common Shelducks, enkele Great Crested Grebes en Little Grebes, ca. 15 Pochards, 5 Tufted Ducks *Aythya fuligula* [Kuifeend] en 6 Grey Herons. Ganzen en meeuwen bleken de grote afwezigen ; de enige gans die we te zien kregen waren een groepje van 8 laag overvliegende Swan Geese *Anser cygnoides*, niet de minste soort natuurlijk. Het vliegbeeld is overigens vrij typisch ; hun zware lichaamsbouw komt mooi tot uiting en sluit andere soorten eigenlijk a priori al uit. Meeuwen beperkten zich tot enkele Vega Gulls.
Ook deze dag was weer een mooie voltreffer ; het weer bleef echter herfst met een overtrokken en zwaar bewolkte hemel, perioden met veel regen, een 6-tal graden en een (gelukkig) zwakke wind. We vonden dat we het wel wat gezien hadden en besloten na zonsondergang oostwaarts te rijden richting Pusan, opnieuw een flinke rit van enkele honderden kilometers. Overnachten deden we te Mosan, nabij Pusan.

Maandag 9 december 2002

Vandaag ontwaakten we precies in een andere wereld : de chaotische verkeersdrukte van de voorstad van Pusan gecombineerd met de staalblauwe hemel stonden in schril contrast met de dag voordien. Het weer was volledig veranderd : na de lente en de herfst was het nu winter geworden. Het zou zo blijven voor de rest van onze rondreis met vrieskoude, een ijzige wind en volop zon.
Vandaag hadden we afgesproken met Nial Moores, maar aangezien de ontmoeting pas later op de avond zou plaatsvinden, hadden we een ganse dag om enkele gebieden rond Pusan met een bezoekje te vereren. Onze eerste stop werd **Joonam Reservoir**. Het werd een zoektocht, want bij momenten zagen we duidelijke wegwijzers om dan plots niets meer te vinden. Aangezien Koreaans lezen er niet onmiddellijk inzat werd het een combinatie van oriënteren op de zon en kijken naar vliegende ganzen. Joonam Reservoir is vooral goed voor z'n overwinterde Taiga Bean Geese *Anser (fabalis) middendorfi* [Taiga Rietgans]. We vonden enkele groepjes die soms dicht bij de weg zaten, maar ze echt rustig bekijken zat er meestal niet in ; daarvoor waren ze net iets té schuw. De omgeving van Joonam is volledig ten prooi gevallen aan de landbouw en op z'n zachtst uitgedrukt is de streek landschappelijk niet echt mooi te noemen. Het reservoir zelf was wel eens leuk om zien. De betere plek zouden we wel niet vinden, daarvoor hadden we onze gids Nial nodig gehad. Omwille van de vrij krachtige en ijzig koude westenwind zaten veel vogels er eerder verkleumd bij. Het gevoel was bij mij niet anders. Gelukkig was de uitkijktoren voorzien van glas, waardoor het al iets comfortabeler kijken werd. Al bij al noteerden we volgende soorten : min. ca. 2.000 Taiga Bean Geese, enkele 10-tallen (Greater) Whitefronted Geese, 225 Whooper Swans, 32 Grey Herons, 1 Little Egret, 3 Eurasian Spoonbills, min. 108 m + 60 w Baikal Teals, 2 m Falcated Duck *Anas falcata* [Bronskoptaling], 4 Eurasian Wigeons, enkele 100-en Mallards en Northern Pintails, enkele Northern Shovelers, enkele 10-tallen Common Teals, 8 Gadwalls, enkele Spotbilled Ducks, enkele 10-tallen Coots, ca. 15 Smews, enkele 10-tallen Pochards en verder 2 Common Kestrels, 1 Eurasian Buzzard, 1 eerstejaars Peregrine Falcon, 1 m Merlin *Falco columbarius insignis* [Smelleken], 10 Northern Lapwings *Vanellus*

vanellus [Kievit], 3 Brown-eared Bulbuls, 1 w Yellow-throated Bunting, Black-headed Gulls, Black-billed Magpies, Rufous Turtle Doves en Tree Sparrows. De afstand waarop de meeste eenden zich bevonden was vrij groot en het viel eigenlijk tegen dat de Baikal Teals niet zo fel opvielen temidden de andere soorten eenden. Als er in onze contreïen zo'n onvolwassen (en dus niet volledig uitgekleurd) mannetje zou ronddobberen temidden de vele duizenden Eurasian Wigeons, dan zou het nog behoorlijk tegenvallen om hem er uit halen. Men weze gewaarschuwd ….
Omstreeks 12u45 reden we verder naar de **Woopo – Mokpo Marshes**, een Ramsargebied waar soms leuke soorten te zien zijn. Onderweg noteerden we 2 Common Kestrels en 1 Eurasian Buzzard. De ingang van het gebied leek veelbelovend, maar helaas kon de plaats onze hooggespannen verwachtingen niet volledig inlossen. Er verbleef een groep van ca. 1.000 Taiga Bean Geese waarvan sommige exemplaren wel vrij dicht bleven foerageren, dit ondanks het feit dat we gewoon te voet rondliepen. Verder vielen er nog enkele (Greater) Whitefronted Geese, 4 Great Egrets, 2 Grey Herons, 1 w Hen Harriers, enkele Falcated Ducks, Mallards, Northern Pintails, Northern Shovelers en Pochards, 2 Great Tits, 4 Yellow-throated Buntings en 4 Black-backed Wagtails *Motacilla lugens* te bespeuren. Landschappelijk was het gebied wel een voltreffer, vooral dankzij het prachtige weer en de besneeuwde bergtoppen op de achtergrond. Echt zo één van die plaatsen die je aan het dromen zetten.
Omstreeks 16u zetten we koers richting de luchthaven van Pusan, want hier hadden we afgesproken met Nial Moores. Nial bleek echter nog op de boot tussen Japan en Zuid-Korea te zitten, aldus zijn inderhaast opgetrommelde vriendin. Het knappe kind loodste ons dan maar vakkundig doorheen de heksenketel van Pusan tot aan één van de vele motels. Ons motel was vlakbij een metrostation gelegen waar we Nial de volgende dag konden oppikken. Want alleen onze weg terugvinden in een stad met ca. 6 miljoen inwoners zagen we niet zo goed zitten.

Dinsdag 10 december 2002

We hadden met Nial omstreeks 10u afgesproken en we hadden geluk, want de boot was gearriveerd. Nial voelde zich eerst wat onbehaaglijk en schuldig omdat hij ons – naar zijn gevoel – de dag voordien wat in de steek had gelaten, maar al snel merkte hij dat wij er geen punt van maakten. Nial is een schitterende man, bijzonder gedreven en een echte die-hard, maar vooral – en dat beviel ons bijzonder goed – oprecht. Zijn niet aflatend enthousiasme voor alles, van klein tot groot, en van zeldzaam tot superalgemeen was beklijvend. Het weze duidelijk dat het 'klikte' tussen ons en dat we enkele prachtige dagen beleefden.
Wat telde was nu en we vlogen er onmiddellijk in met een rondrit langs de **Nakdongong Delta**. De weg langs de monding van de Nakdongong is veeleer een autosnelweg, waardoor comfortabel stoppen eerder een uitzondering werd. Op één plaats kregen we een mooi overzicht van de monding omdat we vanuit de hoogte konden kijken. We zagen veel, maar een telescoop was werkelijk onontbeerlijk, want de afstand was bij momenten enorm … ik weet niet hoever alles een beetje zat, maar het was meestal méér dan een kilometer … De belichting was gelukkig optimaal, maar de ijzige wind deed ons toch bij momenten bijna uit ons vel klutteren, brrr berekoud !
De Nakdongong Delta was goed voor volgende waarnemingen : 3 onvolwassen White-tailed Eagles, 3 Ospreys, 8 Black Kites, 1 Common Kestrel, 1 w Merlin, 1 w Eastern Marsh Harrier, 10-tallen (zoniet honderden) Common Shelducks, min. 12 m Falcated Ducks, 10-tallen Eurasian Wigeons en Pochards, 100-en Mallards, min. ca. 900 Whooper Swans, 14 Eurasian Spoonbills (waarvan vermoedelijk 1 onv. Black-faced Spoonbill *Platalea minor*, het beest wou echter zijn kop niet tonen waardoor een sluitende determinatie uitbleef), 10-tallen Grey Herons, 46 Eurasian Curlews, ca. 15 Sanderlings *Calidris alba* [Drieteenstrandloper], vele Vega Meeuwen, enkele 10-tallen Kamchatka

Gulls *Larus (canus) kamtschatschensis*, min. 1 adulte Siberian Gull *Larus heuglini (heuglini ?)*, 1 ad. Mongolian Gull *Larus (cachinnans) mongolicus*, 1 adulte + 2 eerstewinter Glaucous Gull *Larus hyperboreus* [Grote Burgemeester], 5 adulte Slaty-backed Gull *Larus schistisagus* , 3 adulte Saunder's Gulls en Black-headed Gulls. Grote afwezige was de Relict Gull *Larus relictus* die hier meestal wel ergens te vinden is ; het tij (hoogtij) en de wind (vrij krachtig) zaten ons echter niet mee. Een volgende keer misschien ? De determinatie van de verschillende soorten meeuwen vonden Frank en ik niet zo eenvoudig ; goede informatie in een gids of een artikel ontbreekt, en we waren nagenoeg volledig aangewezen op de kennis van Nial. We zouden nog geregeld de gelegenheid krijgen om ons hoofd te breken op de grote verscheidenheid aan verenkleden, maar het moet gezegd worden dat het soms een beetje 'opklaarde'.
Na de Nakdongong Delta wou Nial nog even naar **Taejongdae**. Deze plaats is het zuidelijkste puntje van Zuid-Korea en herbergt 's avonds een indrukwekkende slaapplaats van Black Kites … en dat wilden we wel eens zien. Een bezoek aan een haventje nabij leverde naast enkele 10-tallen Black-tailed Gulls, 10-tallen Vega Gulls en Black-headed Gulls ook enkele 10-tallen Eurasian Wigeons en Northern Pintails, 1 mannetje hybride Eurasian Wigeon x American Wigeon *Mareca penelope x Mareca americana* (zo leek het ons toch), enkele Gadwalls en 2 Temminck's Cormorants *Phalacrocorax capillatus* op.
Taejongdae zelf is eigenlijk een beboste heuvel. In het najaar is het een goede plek om de doortrek van dagroofvogels te observeren. Het doel van ons bezoek was enkele soorten zangvogels van naderbij te zien en dat lukte wonderwel. Dankzij Nial kregen we 1 Scaly Thrush *Zoothera dauma aura* (zeldzame maar indrukwekkende en bijzonder knappe wintergast), 1 Pale Thrush, 3 Japanese White-eyes *Zosterops japonica* en – na veel moeite – 2 w/1^{e} winter Grey Bunting *Emberiza variabilis* te zien. De Scaly Thrush kregen we prima te zien ; indrukwekkend groot, prachtig getekend, maar zeer geheimzinnig van gedrag. De 2 Grey Buntings spanden echter de kroon op het vlak van geheimzinnig gedrag. Bij het minste onraad verdwenen ze in de dichte begroeiing. Deze soort is overigens een dwaalgast, alhoewel Nial de indruk had dat de soort waarschijnlijk algemener is. Kort voordien had hij op dezelfde plaats minstens 3 ex. gezien. Verder zagen we nog 1 w/1^{e} winter Bull-headed Shrike, 1 w/1^{e} winter Daurian Redstart, 2 Great Tits, ca. 12 Brown-eared Bulbuls en 3 Large-billed Crows. Het licht begon al aardig te verminderen toen Frank omstreeks 17 uur plots hoog in de lucht enkele kraanvogels opmerkte. Het betroffen 5 White-naped Cranes *Grus vipio* die verdertrokken in westelijk / zuidwestelijke richting. Kort nadien werden ze gevolgd door een tweede groep van niet minder dan 28 ex. Nial zei dat het zonder twijfel ging om ex. die omwille van de plotse koudeinval noordelijker, de DMZ (DeMilitarized Zone, de grens tussen Noord- en Zuid-Korea) verlaten hadden. Vorsttrek dus. Volgens de weerberichten daalden de temperaturen aldaar tot – 15°C 's nachts en was er behoorlijke sneeuwval … dat beoofde nog voor de komende dagen. Intussen waren de Black Kites al in grote getale gearriveerd. Het was een prachtig zicht om hen met tientallen door elkaar te zien vliegen. Na vele telpogingen besloten we dat het er minstens 145 waren op de slaapplaats. Nial vertelde ons dat zijn persoonlijk maximum 180 was. Enfin, in alle geval méér dan de moeite waard om wat te koukleumen.

Woensdag 11 december 2002

Ruim vóór zonsopgang waren we al op weg richting N/NO. Toen de zon goed en wel opkwam waren we nabij een rivier in de omgeving van **Gyeongju**. We besloten een frisse ochtendwandeling te maken langs een stuk van de rivieroever, in de onmiddellijke omgeving van de autosnelweg 1. Op zich zag de plaats er weinig speciaal uit, maar ze was toch goed voor tal van mooie waarnemingen : 6 Grey Herons, 6 Little Egrets, 1 ad. Whooper Swans, ca. 60 Spotbilled Duck, 1 m Tufted Duck,

enkele Pochards, 2 m Baikal Teal, Mallards en Little Grebes, 2 Japanese Wagtails *Motacilla grandis* en 2 Longbilled Plovers *Charadrius placidus* (deze 2 soorten zijn zeer typisch voor rivieren), een groep van ca. 80 Grey Starlings *Sturnus cineraceus*, 2 Meadow Buntings *Emberiza c. coides*, ca. 6 Japanese Skylarks, 1 Siberian Accentor, 1 m + 1 w/1^{e} winter Daurian Redstart, ca. 70 Rooks *Corvus frugilegus pastinator*, 65 Black-billed Magpies, ca. 20 Rufous Turtle Doves, 1 w Eurasian Sparrowhawk, 1 ad. Northern Goshawk, 1 Buff-bellied Pipit en tenslotte nog 1 Green Sandpiper *Tringa ochropus* [Witgat].
Daarna reden we verder N/NO-waarts om de kust van het schiereiland **Guryongpo** te verkennen. Hier en daar werd er gestopt en het was duidelijk dat Nial Moores behoorlijk goed wist waar het goed was om even te kijken. We besteedden ruime aandacht aan de bij momenten talrijk aanwezige meeuwen. Frank en ikzelf zijn absoluut geen kenners ter zake, maar de adulte vogels konden onze appreciatie toch krijgen. Het enthousiasme van Nial zal daar zeker niet vreemd aan geweest zijn. Die dag zagen we niet minder dan 11 soorten meeuwen in ideale omstandigheden : Vega Gull (vele honderden in alle kleden), Black-tailed Gull (enkele honderden), Slaty-backed Gull (min. 320 ; alle kleden, maar vnl. adulte vogels ; de hardroze pootkleur en de donkere mantelkleur zijn zeer diagnostisch), Black-headed Gull (enkele honderden), Kamchatka Gull (ca. 10), Eastern Common Gull *Larus (canus) heinei* (1 eerstewinter ; in vergelijking met de Kamchatka Gulls duidelijk een andere (onder)soort), Taymyr Gull *Larus heuglini (taimyrensis ?)* (1 adult), Mongolian Gull (1 tweedewinter), Pacific Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla* [Drieteenmeeuw] (1 adult), Glaucous Gull (1 adult + 1 eerstewinter) en Glaucous-winged Gull *Larus glaucescens* (2 eerstewinter + 1 derdewinter).
Verder noteerden we volgende soorten : ca. 8 Red-throated Diver *Gavia s. stellata* [Roodkeelduiker], 1 Arctic Diver *Gavia arctica viridigularis* [Parelduiker], 1 Pacific Diver *Gavia pacifica*, 5 Red-necked Grebe *Podiceps grisegena holboelli* [Roodhalsfuut], ca. 10 Black-necked Grebe, Great Crested Grebe, 2 adulte + 1 eerstewinter Black Brant *Branta nigricans (orientalis ?)* [Zwarte Rotgans], 2 w Red-breasted Merganser, enkele w Common Goldeneye, ca. 15 White-winged Scoter *Melanitta fusca stejnegeri*, 1 adult m Harlequin Duck *Histrionicus histrionicus pacificus* [Harlekijneend], ca. 30 Sanderling, 11 Pelagic Cormorant *Phalacrocorax p. pelagicus*, 11 Temminck's Cormorant, min. ca. 50 Ancient Murrelet *Synthliboramphus antiquus*, 3 Black-backed Wagtail, een gemengde groep van ca. 80 Japanese Skylark + Eurasian Skylark, 5 Goldcrest, 4 Great Tit, 1 w/1^{e} winter Grey-headed Woodpecker, 1 w/1^{e} winter Daurian Redstart, Black-billed Magpie, Tree Sparrow en 1 Eurasian Buzzard. Het weer bleef ronduit schitterend, maar de soms vrij krachtige wind deed ons bij momenten toch rillen van de koude. Overdag schommelde de temperatuur rond de –2°C ; 's nachts daalde de temperatuur richting –11°C !
Eenmaal het kuststadje Guryongpo voorbij besloten we om nog verder noordwaarts te rijden tot aan Yeongdeok.

Donderdag 12 december 2002

's Morgens waren we onmiddellijk ter plaatse om de omgeving van **Yeongdeok** te verkennen. Volgens Nial was dit een goede potentiële plaats voor Steller's Sea-eagle en Scaly-sided Merganser *Mergus squamatus* … twee soorten met een grote 'wil-best-wel-zien' factor. We concentreerden ons in de eerste plaats op de rivier, die – hoewel bij momenten zeer overzichtelijk – niet de verhoopte soorten opleverde. Het haventje werd uiteraard op een uitgebreid 'meeuwenonderzoek' getrakteerd. Al bij al mochten we volgende soorten waarnemen : Vega Gull, Black-tailed Gull, Black-headed Gull, enkele Slaty-backed Gull, 1 eerstewinter Mongolian Gull, 1 eerstewinter Taymyr Gull, 1 Black-necked Grebe, Great Crested Grebe, 1 Common Kestrel, 1 Great White Egret, ca. 12 Grey Heron, ca. 80

Spot-billed Duck, Mallard, Gadwall, Common Teal, 1 Northern Lapwing, 3 Long-billed plover, ca. 30 Oriental Greenfinch *Carduelis sinica*, 1 Black-backed Wagtail, 2 Buff-bellied Pipit, ca. 6 Yellow-throated Bunting en ca. 45 Vinuous-throated Parrotbill.
Omstreeks 10u besloten we verder westwaarts richting **Andong** te rijden. De rit doorheen het bergachtige landschap had wel iets, ongetwijfeld dankzij het mooie winterse uitzicht (sneeuw, bevroren bergriviertjes, blauwe lucht). Een minpunt was wel dat het uitzicht vrijwel voortdurend verstoord werd door draden en beton …. We stopten geregeld om even te kijken voor een Brown Dipper *Cinclus p. pallasii* of een Scaly-sided Merganser, maar zonder verhoopt resultaat. Niettemin zagen we 7 Smews, 1 Eurasian Buzzard, 1 adulte Northern Goshawk en 1 m Great Spotted Woodpecker.
De streek van Andong werd uitgebreid uitgekamd ; dit was immers dé plaats om de Scaly-sided Merganser te zien te krijgen en Nial had goede hoop tot … we moesten vaststellen dat de plaats bij uitstek behoorlijk veel verstoring kende door wegenwerkzaamheden. Weg Scaly-sided Merganser. Nial bleef hopen, Frank en ik waren van oordeel om elders verder te zoeken. Het duurde lang – veel te lang – alvorens we Nial konden overtuigen om verder te zoeken op andere plaatsen langs de rivier … we verloren veel kostbare tijd en het eindresultaat was dat we geen Scaly-sided Merganser te zien kregen, dit ondanks het feit dat we bleven zoeken tot het donker was. Het was een gemiste kans.
We noteerden wel het volgende : 1 onv. White-tailed Eagle, 1 adulte Northern Goshawk, 3 Eurasian Buzzard, een mooie groep van ca. 55 Mandarin Duck (waarvan min. 32 m), ca. 30 Spot-billed Duck, 3 w Smew, 4 m + 40 w Goosander (Scaly-sided Merganser zou nog al vaak associëren met deze soort), Mallard, Common Teal, 16 Great Egret, 2 Green Sandpiper, 1 Japanese Pygmy Woodpecker *Dendrocopos kizuki*, 6 Rustic Bunting, ca. 8 Yellow-throated Bunting, 2 Siberian Accentor, ca. 8 Long-tailed Tit, 2 Marsh Tit *Parus palustris* [Glanskop], 3 w/1^{e} winter Daurian Redstart en ca. 10 Vinuous-throated Parrotbill.
Na deze lichte teleurstelling vatten we de lange rit (ca. 4 uur) aan richting Seoul. Het werd een paar honderd kilometer autosnelweg, met in de omgeving van Seoul de nodige onduidelijkheid en verwarring om de weg richting Gwangneung te vinden. Het viel op dat de lokale bevolking vaak geen idee had in welke richting we nu eigenlijk wel verder moesten, dit ondanks het feit dat Nial converseerde in het Koreaans. Zonder gids gingen we waarschijnlijk wel nooit ter plaatse geraakt zijn …

<u>Vrijdag 13 december 2002</u>

Vandaag stonden het 'National Arboretum' en de 'DMZ' op het programma. Na een typisch Koreaans ontbijt – waarvan ik overtuigd ben dat het niet iedereen zou bekoren – begonnen we de dag met een uitgebreide wandeling in het '**Gwangneung National Arboretum**'. De voorbije nacht was het berekoud geweest (-15°C). Het werd bijgevolg een echte winterse wandeling.
Van zodra men de tuin binnenkomt, wandelt men over een brug. De rivier was op vele plekken dichtgevroren en had slechts hier en daar een wak. Een watervalletje stond ook garant voor open water en dit was maar goed ook. In principe is dit een uitgelezen plek om de Solitary Snipe *Gallinago solitaria* te zien te krijgen. We zochten uitgebreid en kregen uiteindelijk 1 ex. op redelijke afstand te zien. Deze soort snip doet sterk denken aan een Eurasian Woodcock *Scolopax rusticola* [Houtsnip], althans qua bouw en formaat. Verder was de rivier goed voor 2 (adulte) Brown Dippers en 1 Grey Wagtail *Motacilla cinerea robusta* [Grote Gele Kwikstaart]. Daarna trokken we verder. Doel was om de Whitebacked Woodpecker *Dendrocopos leucotos* [Witrugspecht] te vinden. Het werd een mooie wandeling in een winters landschap dankzij het mooie sneeuwtapijtje. Dat de plaats méér dan een bezoekje waard is getuigen volgende waarnemingen : 8 Varied Tit *Parus varius* (een schitterende

mees, die sommige winters vrij algemeen kan zijn, maar deze winter eerder moeilijk te lokaliseren was), ca. 8 Great Tit, 4 Marsh Tit, 1 Coal Tit *Parus ater* [Zwarte Mees], 6 Eurasian Nuthatch *Sitta europaea* [Boomklever] (vermoedelijk van een Siberische ondersoort, want veel witter op de onderdelen in vergelijking met de Europese ondersoort), 1 m Whitebacked Woodpecker (mooi waargenomen), 1 m + 2 w Black Woodpecker *Dryocopus martius* [Zwarte Specht] (schitterend gezien), 1 Japanese Pygmy Woodpecker , 1 w Grey-capped Woodpecker *Dendrocopos canicapillus* (een zeldzaamheid), een groep van ca. 15 Pallas's Rosefinch *Carpodacus roseus* [Pallas' Roodmus] (waaronder min. 1 schitterend uitgekleurd mannetje), 2 Winter Wren, 4 Hawfinch, 1 Bullfinch *Pyrrhula pyrrhula* [Goudvink] (enkel gehoord), 12 Brambling, 2 Goldcrest, 6 Jay *Garrulus glandarius brandtii* [Gaai] (een duidelijk verschillende ondersoort in vergelijking met de Europese), 3 Dusky / Naumann's Thrush, 2 Large-billed Crow, enkele Black-billed Magpie en tenslotte een mooie waarneming van 1 Hazel Hen *Bonasa bonasia* [Hazelhoen].
Voldaan trokken we nu verder noordwaarts richting **DMZ** / Noord-Korea. Nial bewees eens te meer dat hij niet zo graag afweek van gekende paden, maar hij had geen geluk : ik zat achter het stuur en samen met Frank wilden we kost wat kost de noordkant doorkruisen. We wisten niet goed waar te beginnen en waar naar toe, maar we volgden onze intuïtie. Onderweg, niet zo ver van Sincheorwon kregen we reeds een eerste groep van 18 Cinereous Vulture *Aegypius monachus* [Monniksgier] in het vizier. In de ruime omgeving van Cheorwon werd het pas echt interessant. Zo telden we er niet minder dan min. 130 Cinereous Vultures. De grootste groep werd waargenomen nabij een kippenkwekerij en de vogels bewezen hier overduidelijk dat ze eigenlijk niet mensenschuw waren. Volgens Nial zouden ze afkomstig zijn van Mongolië en feit is dat ze duidelijk niet bejaagd of belaagd worden, en dat is maar goed ook. In alle geval mochten we enkele bijzonder indrukwekkende waarnemingen meemaken. Verder zagen we 1 onv. White-tailed Eagle, 2 Eurasian Buzzard, 1 m Hen Harrier, 1 Siberian Accentor, ca. 35 Large-billed Crows en enkele 100-en Black-billed Magpies. Behalve de Cinereous Vultures is een bezoekje aan de DMZ ook goed voor kraanvogels. We bleven hardenkkig zoeken en werden uiteindelijk beloond : niet minder dan 20 Red-crowned Cranes en 19 White-naped Cranes kregen we te zien. Vooral van de White-naped Crane hadden we een bijzonder mooie waarneming vanuit de wagen. Het winterse landschap zorgde er natuurlijk voor dat de sfeer compleet was.
In tegenstelling tot wat we gedacht hadden, bleek het Zuid-Koreaanse leger behoorlijk gerust in onze activiteiten. Slechts éénmaal stopte een legerjeep om te vragen wat we deden. Eigenlijk verwonderlijk want we keken op dat moment naar enkele Red-crowned Cranes op enkele kilometers van de grens met Noord-Korea. Maar eenmaal ze zagen dat we keken naar vogels was er geen vuiltje aan de lucht … geen paspoortcontrole, geen uitgebreide ondervraging, en dat terwijl de telescopen en een flinke telelens tuurden naar Noord-Korea. Zelfs Nial was onder de indruk en aangenaam verrast van zoveel 'glasnost'. Per slot van rekening zijn Noord- en Zuid-Korea officieel nog altijd in staat van oorlog. Enfin, zo werd deze mooie dag niet verpest door formaliteiten en bureaucratie.

Zaterdag 14 december 2002

We hadden nog enkele uren tijd om vogels te kijken en we wilden van de gelegenheid profiteren om de **Han-Imin River** met een bezoekje te vereren. We concentreerden ons op de streek rond **Imingjak**. Door de felle winterse koude van de afgelopen dagen waren de rivieren – die werkelijk bijzonder breed zijn – nagenoeg volledig dichtgevroren. Er viel bijgevolg niet zoveel te bespeuren. Niettemin noteerden we het volgende : 7 Cinereous Vultures, 3 onv. White-tailed Eagles, 2 Eurasian Buzzards, 1 Common Kestrel, 1 w/1^{e} w Grey-headed Woodpecker, een groepje van 9 Rustic Buntings, enkele duizenden (Greater) Whitefronted Geese, enkele honderden Tundra Bean Geese, honderden Spotbilled Ducks, ca. 40 Goosanders, Mallard, Common Teal, Common Pochard, Vega Gull, Tree Sparrow, Rufous Turtle Dove en Black-billed Magpie. In extremis en absoluut buiten verwachting vonden we nog 2 Swan Geese, langs de drukke autosnelweg en helaas achter de omheining … maar de kick was er wel. Nial vertelde dat deze soort hier over het algemeen wel in grotere aantallen te vinden is, maar dat de vrieskou er ongetwijfeld voor een flink stuk verantwoordelijk was voor het bijna gebrek aan deze knappe soort. Hoe dan ook, het werd een waardige afsluiter van een prachtige trip.
Om 15u25 lokale tijd stegen we op vanaf Incheon voor een vlucht van 11 uur richting Frankfurt.

SOORTENLIJST (volgens wbkenglish)

Red-throated Diver *Gavia s. stellata*
Arctic Diver *Gavia arctica viridigularis*
Pacific Diver *Gavia pacifica*
Little Grebe *Tachybaptus ruficollis poggei*
Red-necked Grebe *Podiceps grisegena holboelli*
Great Crested Grebe *Podiceps c. cristatus*
Black-necked Grebe *Podiceps nigricollis*
Great Cormorant *Phalacrocorax carbo hanedae*
Temminck's Cormorant *Phalacrocorax capillatus*
Pelagic Cormorant *Phalacrocorax p. pelagicus*
Grey Heron *Ardea cinerea jouyi*
Great Egret *Egretta alba*
Little Egret *Egretta g. garzetta*
Black-crowned Night Heron *Nycticorax n. nycticorax*
Eurasian Bittern *Botaurus s. stellaris*
Eurasian Spoonbill *Platalea l. leucorodia*
Whooper Swan *Cygnus cygnus*
Swan Goose *Anser cygnoides*
Taiga Bean Goose *Anser (fabalis) middendorfi*
Tundra Bean Goose *Anser (fabalis) serrirostris*
Greater White-fronted Goose *Anser albifrons frontalis*
Black Brant *Branta nigricans (orientalis ?)*
Ruddy Shelduck *Tadorna ferruginea*
Common Shelduck *Tadorna tadorna*
Mandarin *Aix galericulata*
Eurasian Wigeon *Mareca penelope*
Falcated Duck *Anas falcata*
Gadwall *Anas s. strepera*
Baikal Teal *Anas formosa*
Common Teal *Anas (c.) crecca*

Mallard *Anas platyrhynchos*
Spot-billed Duck *Anas poecilorhyncha zonorhyncha*
Northern Pintail *Anas a. acuta*
Northern Shoveler *Anas clypeata*
Pochard *Aythya ferina*
Tufted Duck *Aythya fuligula*
Harlequin Duck *Histrionicus histrionicus pacificus*
White-winged Scoter *Melanitta fusca stejnegeri*
Common Goldeneye *Bucephala c. clangula*
Smew *Mergus albellus*
Red-breasted *Merganser Mergus serrator*
Goosander *Mergus merganser orientalis*
Osprey *Pandion haliaetus*
Black Kite *Milvus migrans lineatus*
White-tailed Sea Eagle *Haliaeetus albicilla*
Steller's Sea Eagle *Haliaeetus pelagicus*
Cinereous Vulture *Aegypius monachus*
Hen Harrier *Circus c. cyaneus*
Eastern Marsh Harrier *Circus spilonotus*
Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus*
Northern Goshawk *Accipiter gentilis*
Eurasian Buzzard *Buteo b. japonicus*
Upland Buzzard *Buteo hemilasius*
Common Kestrel *Falco tinnunculus*
Merlin *Falco columbarius insignis*
Saker Falcon *Falco cherrug*
Peregrine Falcon *Falco peregrinus*
Hazel Hen *Bonasa bonasia*
Japanese Quail *Coturnix japonica*
Ring-necked Pheasant *Phasianus colchius karpowi*
Hooded Crane *Grus monacha*
Red-crowned Crane *Grus japonensis*
White-naped Crane *Grus vipio*
Moorhen *Gallinula chloropus indica*
Coot *Fulica a. atra*
Northern Lapwing *Vanellus vanellus*
Grey Plover *Pluvialis squatarola*
Long-billed Plover *Charadrius placidus*
Eurasian Curlew *Numenius arquata orientalis*
Green Sandpiper *Tringa ochropus*
Common Sandpiper *Actitis hypoleucos*
Solitary Snipe *Gallinago solitaria*
Common Snipe *Gallinago gallinago*
Sanderling *Calidris alba*
Red-necked Stint *Calidris ruficollis*
Dunlin *Calidris alpina articola*
Black-tailed Gull *Larus crassirostris*
Kamchatka Gull *Larus (canus) kamtschatschensis*

Eastern Common Gull *Larus (canus) heinei*
Vega Gull *Larus vegae*
Siberian Gull *Larus heuglini heuglini*
Taymyr Gull *Larus heuglini taimyrensis*
Mongolian Gull *Larus (cachinnans) mongolicus*
Slaty-backed Gull *Larus schistisagus*
Glaucous-winged Gull *Larus glaucescens*
Glaucous Gull *Larus hyperboreus*
Black-headed Gull *Larus ridibundus sibiricus*
Saunders's Gull *Larus saundersi*
Pacific Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla*
Ancient Murrelet *Synthliboramphus antiquus*
Rufous Turtle Dove *Streptopelia o. orientalis*
Common Kingfisher *Alcedo atthis bengalensis*
Japanese Pygmy Woodpecker *Dendrocopos kizuki*
Grey-capped Woodpecker *Dendrocopos canicapillus*
White-backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos*
Great Spotted Woodpecker *Dendrocopos major*
Black Woodpecker *Dryocopus martius*
Grey-headed Woodpecker *Picus canus yessoensis*
Japanese Skylark *Alauda (gulgula) japonica*
Northern Skylark *Alauda arvensis (pekinensis ?)*
Barn Swallow *Hirundo rustica (gutturalis ?)*
Grey Wagtail *Motacilla cinerea robusta*
Black-backed Wagtail *Motacilla lugens*
Japanese Wagtail *Motacilla grandis*
Olive-backed Pipit *Anthus hodgsoni*
Siberian Buff-bellied Pipit *Anthus rubescens japonicus*
Brown-eared Bulbul *Hypsipetes amaurotis*
Bull-headed Shrike *Lanius bucephalus*
Brown Dipper *Cinclus p. pallasii*
Winter Wren *Troglodytes troglodytes*
Siberian Accentor *Prunella montanella*
Daurian Redstart *Phoenicurus auroreus*
Scaly Thrush *Zoothera dauma aura*
Pale Thrush *Turdus pallidus*
Naumann's Thrush *Turdus n. naumanni*
Dusky Thrush *Turdus naumanni eunomus*
Vinuous-throated Parrotbill *Paradoxornis webbianus*
Goldcrest *Regulus regulus (japonensis ?)*
Long-tailed Tit *Aegithalos caudatus magnus*
Chinese Penduline Tit *Remiz consobrinus*
Marsh Tit *Parus palustris*
Coal Tit *Parus ater*
Varied Tit *Parus varius*
Great Tit *Parus major*
Eurasian Nuthatch *Sitta europaea*
Japanese White-eye *Zosterops japonica*

Meadow Bunting *Emberiza c. cioides*
Little Bunting *Emberiza pusilla*
Rustic Bunting *Emberiza rustica latifascia*
Yellow-throated Bunting *Emberiza elegans*
Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala*
Grey Bunting *Emberiza variabilis*
Pallas's Reed Bunting *Emberiza pallasi*
Lapland Longspur *Calcarius lapponicus*
Brambling *Fringilla montifringilla*
Oriental Greenfinch *Carduelis sinica*
Pallas's Rosefinch *Carpodacus roseus*
Bullfinch *Pyrrhula pyrrhula*
Hawfinch *Coccothraustes coccothraustes*
Tree Sparrow *Passer montanus saturatus*
Grey Starling *Sturnus cineraceus*
Jay *Garrulus glandarius brandtii*
Azure-winged Magpie *Cyanopica cyana*
Black-billed Magpie *Pica pica*
Rook Corvus *frugilegus pastinator*
Carrion Crow *Corvus corone orientalis*
Large-billed Crow *Corvus macrorhynchos*

Frederik Willemyns
Dianadreef 31
8200 Brugge
Tel.: +32 – (0)50 – 38.38.96 (na 19 uur)
+32 – (0)496 – 16.05.72 (mobiel)
Fax : +32 – (0)50 – 34.64.60
E-mail: info@voc-brugge.com